

Å forstå psykopater

HVERDAG: Anne Brudevold's nye bok om psykopati fokuserer på psykopane blant oss – til forskjell fra fengselsinnsatte, skriver anmelderen.

Illustrasjonsfoto: YAY Micro

Anne Brudevold | **Psykopatene blant oss**, HippiMedia, 2011. 193 sider.

Psykopatene blant oss av psykolog Anne Brudevold er en interessant bok av minst tre grunner: Først og fremst fordi forfatteren er i stand til å fange sentrale trekk ved psykopatens natur, dernest

fordi det formidles på en lettfattelig måte slik at boken potensielt når mange, og endelig fordi boken fokuserer på *psykopatene blant oss* til forskjell fra fengselsinnsatte.

Man blir forvirret, hva skal man tro? En konsekvens kan, som forfatteren beskriver, være at man ikke stoler på sine egne opplevelser

Forfatterens hensikt med boken er å belyse flere sider ved psykopati og å trekke frem flere måter å forstå psykopati på. I dag råder det usikkerhet, motsetninger og mange teorier om hva tilstanden innebærer, og derfor har det stor betydning å vite så mye som mulig – slik at vi lettere kan oppdage, forholde oss til, beskytte oss mot, og ta hensiktsmessige og kloke valg overfor psykopater.

Slik undertegnede ser det, er bokens største styrke integreringen av erfaringsmessige og biologiske korrelater i et forsøk på å forstå utviklingen av psykopati, samt en rekke kliniske vignetter. Forfatteren trekker veksler på 25 års erfaring som psykolog, og beskriver på en bildemalende måte hvordan «Per hadde et hardt og misfornøyd ansikt» (s. 17) og konstaterer at «i familien til Berit har de aldri kunnet snakke om hvordan de har det. Aldri!» (s.25).

Forfatteren beskriver på en god måte hverdagspsykopatens ulike våpen: å skifte mellom å utvise svakhet og styrke, hat og kjærlighet, varme og kulde, fredelighet og aggressivitet, løgn og sannhet – for å oppnå det de vil, uten at den psykopatiske grunnholdningen endres. Man blir forvirret, hva skal man tro? En konsekvens kan, som forfatteren beskriver, være at man ikke stoler på sine egne opplevelser. Forfatterens vektlegging av strategier for håndtering av psykopatens spill er derfor nyttige.

Men aller mest nyttig og interessant for oss psykologer hadde det vel vært med noen betraktninger om hva som må til for å gjøre noe med problemet psykopaten utgjør, og da gjerne sett i lys av det utviklingsløpet som skisseres i bokens innledende kapitler. I stedet refereres det i hovedsak til en av feltets «mørkemenn», Robert Hare, som kanskje har vært den største forkjemperen for «lås dem inne og kast nøkkelen» tradisjonen. At behandling er definert ut av boken, henger sannsynligvis også sammen med at man i privatpraksis ikke får særlig innblikk i psykopatens hode, det er vel ofrene som kommer? Dette gjør det vanskelig å få en følelse av hva psykopati egentlig er.

Forfatteren kunne videre ha diskutert i hvilken grad det foreligger et reelt handlingsrom ved alvorlig personlighetsforstyrrelse som psykopati sammenlignet med psykose, men konstaterer i stedet som de fleste at «å være psykopat er å vite hva en gjør, og med vitende og vilje likevel være i stand til å bryte samfunnets skrevne og uskrevne lover» (s. 44). Dette er jo riktig, men er det *helt* riktig? Oppsummert oppleves boken som interessant og viktig, uten at den, slik jeg ser det, oppnår sitt fulle potensial når det gjelder det å belyse flere sider ved psykopati og det å få flere måter å forstå psykopati på.

Anmeldt av Aina Sundt Gullhaugen, PhD, psykolog, St. Olavs hospital